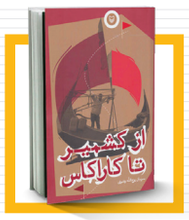

سفرهای پرماجرای یک فعال صلح در جهان

یادداشتی بر کتاب «از کشمیر تا کاراکاس» نوشته سرباز روح‌الله رضوی

۲۳

دکتر نون؛ قهرمان سرگشته یک تراژدی عاشقانه

دلارا نوشین به همراه محمد وفایی نمایشنامه دکتر نون را نوشته است

۲۴

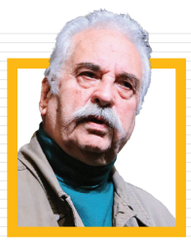

بازی به شرط استعداد

هادی مرزبان پس از یک دهه موفق به اجرای «دکتر نون...» شد

۲۴

سه‌شنبه ۳۰ فروردین ۱۴۰۱ ■ ۱۷ رمضان ۱۴۴۳ ■ سال سی‌ام ■ شماره ۸۴۷۹۵

همشهری فرهنگ

طرح: همشهری/بهرام غروی

آوار حاشیه بر سر «برادران لیلا»

راهیابی فیلم روستایی به بخش مسابقه کن بیشتر از هر چیز به حاشیه‌ها دامن زده است تا متن

سینما

شهاب مهدوی
روزنامه‌نگار

■ سینمای ایران را با حاشیه‌هایش به یاد می‌آوریم. با خبرهای داغی که مهم نیست چقدر محصول واقعیت هستند و چقدر حاصل تخیل و عداوت. قرار گرفتن در کانون توجه، گاهی اوقات به غرق شدن در انبوه شایعات می‌انجامد. اگر در گذشته هفته‌نامه‌هایی بودند که با تیترهای جنجالی توجه رهگذران را جلب می‌کردند، در روزگار کسادی مطبوعات، فضای مجازی جای آنها را گرفته است. در رقابت جنون‌آمیز جلب توجه و گاهی هم برای پیش بردن اهدافی مشخص، محتوایی تولید می‌شود که ملاتش را از شایعه می‌گیرد، به آن دامن می‌زند، پر و بالش می‌دهد و مخاطب جذب می‌کند؛ اتفاقی که این روزها برای فیلم «برادران لیلا» رخ داده است.

■ راه یافتن «برادران لیلا» به بخش مسابقه جشنواره کن، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین رخدادهای سینمای ایران در سال ۱۰۴۱، بیشتر از هر چیز به حاشیه‌ها دامن زده است تا متن. در شرایطی که اطلاعات موثقی درباره فیلم تازه سعید روستایی در دست نیست، در فضای مجازی انواع و اقسام شایعات درباره اتفاق‌های پشت صحنه‌اش منتشر شده است. طبق معمول یکی از این شایعات بحث شیرین دستمزدهاست. برادران لیلا فیلم پربازیگری است و گفته می‌شود چند چهره حاضر در برادران لیلا که جزو بازیگران گران‌قیمت سینمای ایران هم هستند ارقام نجومی‌ای دریافت کرده‌اند. معمولا مردم اخبار دستمزد ستارگان سینما را با علاقه دنبال می‌کنند. مبالغ دریافتی در سینمای ایران عموما به‌صورت رسمی رسانه‌ای نمی‌شود، ولی در نهایت خبرهایی در مورد دستمزدها در دفاتر فیلمسازی دهان به دهان می‌چرخد و تبدیل به خبر می‌شود. وقتی هم رقم دقیقی در دسترس نباشد، همین عبارت کلی دستمزدهای نجومی به کار می‌آید. همه می‌دانند که نوید محمدزاده، پیمان معادی، فرهاد اصلانی و ترانه علیدوستی بازیگران گرانی هستند.

بخشی از بالا رفتن دستمزدها محصول تورم است و بخشی نتیجه مناسبات غیرشفاف ورود سرمایه به بخش تولید فیلم‌های سینمایی و سریال‌های شبکه نمایش خانگی که داستانش مفصل است. در مورد برادران لیلا هم که گویا یکی از فیلم‌های پرهزینه سینمای ایران است، طبیعتا بخش قابل توجهی از هزینه‌ها شامل دستمزد ستارگان حاضر در آن شده است.

وقتی فیلم پربازیگری جلوی دوربین می‌رود، طبیعی است که انباشت بازیگر چهره، هزینه‌ها را هم بالا ببرد؛ ضمن اینکه طولانی شدن پروسه تولید هم بر افزایش هزینه‌ها دامن زده؛ هزینه‌ای که برخی رسانه‌ها آن را ۲۳میلیارد تومان دانسته‌اند. البته مثل همیشه یک «گفته می‌شود» هم در ابتدای جمله قرار داده شده است.

نکته دیگر درباره برادران لیلا، شایعه اختلاف میان عوامل فیلم در پشت صحنه است. یکی از مستندات این شایعه هم واکنش‌های نوید محمدزاده و پیمان معادی در فضای مجازی بوده و اینکه تبریکی به کارگردان گفته نشده است. اینجا پست‌های اینستاگرامی به‌عنوان منبع تولید خبر مورد استفاده قرار گرفته‌اند. برادران لیلا سومین همکاری مشترک سعید روستایی با نوید محمدزاده و پیمان معادی بعد از «ابد و یک روز» و «متری شیش و نیم» است؛ گروه موفقی که روستایی از نخستین فیلمش با آنها کار کرده و نتیجه همکاری هم موفقیت‌آمیز بوده، ولی حالا شایعه شده که این بار میان‌شان اختلاف نظر وجود داشته است. نکته مهم‌تر ماجرای بحث امنیت حضور زنان در سینماست. بازیگر نقش اول زن برادران لیلا به‌عنوان یکی از اعضای کمیته ۵نفره رسیدگی به موضوع آزار زنان در پروژه‌های سینمایی انتخاب شده است؛ آن هم درحالی که یکی از بازیگران برادران لیلا این روزها با اتهاماتی مواجه شده است. خروجی چنین حاشیه‌ای را احتمالا باید در روزهای برگزاری جشنواره کن و نشست خبری عواملش مشاهده کرد؛ چیزی مشابه سؤالی که سال گذشته از اصغر فرهادی درباره استفاده از امیر جدیدی به‌عنوان بازیگر «روز صفر» در فیلم «قهرمان» پرسیده و نقطه شروع جنجال‌ها شد، در انتظار سازندگان برادران لیلا خواهد بود.

■ نتیجه اینکه راه یافتن برادران لیلا به مسابقه کن، در غیبت متن، تا دلتان بخواهد حاشیه به‌دنبال داشته است. جالب اینکه همه این حاشیه‌ها و گمانه‌زنی‌ها درباره فیلمی به راه افتاده که در سکوت خبری تولید شده و سازندگانش در بیرون دادن اخبار پروژه نهایت امساک را به خرج داده‌اند؛ فیلمی که تا قبل از راهیابی به کن تنها یک عکس از آن منتشر شده بود و هیچ اطلاعات دیگری از وی در دسترس نبود. فعلا که برادران لیلا چنان زیر آوار حاشیه قرار گرفته که اهمیت حضورش در بخش اصلی مهم‌ترین فستیوال سینمایی جهان (که قاعدتا باید منبع اصلی توجه عمومی به فیلم باشد) تحت‌الشعاع جنبش «می‌تو»، چه کسانی روی فرش قرمز خواهند رفت، دستمزد محمدزاده و معادی چقدر بوده و... قرار گرفته است. در سینمای ایران خیلی وقت‌ها حاشیه همان متن است.

مکث

چرا در ایران هیچ‌کس فیلم را ندیده

در روزهای اخیر واکنش‌هایی هم به شیوه حضور برادران لیلا در کن منتشر شده است که در آن هم نسبت به پخش‌کننده جهانی فیلم شبهاتی مطرح شده و هم نسبت به نمایش درنیامدن فیلم در ایران. روزنامه فرهیختگان در این‌باره نوشت: «آیا «برادران لیلا» نماینده رسمی ایران در کن هفتادوپنجم است؟ آیا اساسا سرمایه‌گذار آن ایرانی است یا فقط عوامل فیلم ایرانی هستند و خود آن، مثل بعضی از آثار اصغر فرهادی، مثلا «فروشنده» که به‌عنوان نماینده اول فرانسه در جشنواره هابیت هندوستان حضور یافت، فیلمی خارجی است؟ طبیعتا این فیلم از وزارت ارشاد ایران پروانه ساخت گرفته است، اما آیا پروانه نمایش هم دارد؟ رسانه‌های فرانسوی نوشتند که این فیلم بدون ثانیه‌ای سانسور در کن حاضر شده اما سؤال اینجاست که آیا اساسا روی آن نظارت و ممیزی خاصی هم صورت‌گرفته که از فیلتر رد شده باشد یا نه؟ این فیلم پس از کن می‌تواند همینطور بدون ثانیه‌ای سانسور در ایران نمایش داده شود یا مخاطبان خارجی مجاز به تماشای چیزهایی بوده‌اند که مخاطبان داخلی نیستند؟ شاید خیلی‌ها این سکوت محض خبری را تلاش سعید روستایی برای فرار از حاشیه‌ها بدانند اما فیلمی که با انتشار خلاصه داستانش و تعیین شدن اینکه چه‌کسی روی آن سرمایه‌گذاری کرده، دچار حاشیه شود، این گمانه را تقویت می‌کند که بیشتر از معیارهای زیبایی‌شناختی، روی چیزهای دیگری برای دیده شدن حساب باز کرده است.»

روزنامه جام جم هم در گزارشی به بررسی پیشینه پخش‌کننده جهانی «برادران لیلا» پرداخته است.

مجلس تعزیه در سنگلج

نمایش

تماشاخانه سنگلج میزبان ۳ مجلس تعزیه به معین البکایی ابوالفضل میرزااحمدی در لیالی قدر خواهد شد.

به گزارش همشهری، تماشاخانه سنگلج برای نخستین بار سال ۱۳۹۸اقدام به اجرای مجالس تعزیه در شب‌های قدر کرد. سال‌های بعد برای ممانعت از ازدحام جمعیت به‌دلیل شیوع بیماری کرونا، از اجرای این مراسم باوجود برنامه‌ریزی‌های انجام شده، خودداری شد و خوشبختانه سال جاری با کنترل این بیماری، تصمیم بر آن شد تا در این شب‌ها اقدام به اجرای مراسم تعزیه شود.

تماشاخانه سنگلج سال جاری برای دومین بار با همکاری شهرداری منطقه ۱۲ و اداره کل هنرهای نمایشی، میزبان ۳ مجلس شبیه‌خوانی پس از اذان مغرب شب‌های یکم، سوم و پنجم اردیبهشت‌ماه مصادف با لیالی ۱۹، ۲۱ و ۲۳ماه مبارک رمضان خواهد بود و این تعزیه‌ها در خیابان بهشت مقابل تماشاخانه سنگلج اجرا خواهند شد.

بر این اساس مجلس «خوارج» یکم اردیبهشت ماه، مجلس «ضربت خوردن امیرالمومنین(ع)» سوم اردیبهشت ماه، مجلس «جوانمرد قصاب» پنجم اردیبهشت‌ماه به معین البکایی ابوالفضل میرزااحمدی اجرا خواهند شد. ساعت ۲۰ تا ۲۲ این مجالس برپا خواهد شد.

نمایش «مست عشق» بعد از بهار

اکران

تهیه‌کننده «مست عشق» حسن فتحی با اعلام جزئیاتی از مراحل نهایی آماده‌سازی این فیلم، از برنامه‌ریزی برای اکران در تابستان و پاییز خبر داد. به گزارش همشهری به نقل از ایسنا، مهران برومند در گفت‌وگویی درباره زمان اکران فیلم «مست عشق» که پیش‌تر احتمال داده می‌شد در نوروز امسال روی پرده سینماها برود، بیان کرد: ابتدا قصد داشتیم در همین فصل بهار و نوبت عید فطر فیلم را اکران کنیم، ولی بنا بر نظر پخش‌کننده ترکیه‌ای و دیگر کشورهایی که قرار است همراه با ایران، فیلم را نمایش دهند، تصمیم گرفتیم همزمان با بازگشایی مدارس و دانشگاه‌ها در ماه سپتامبر میلادی مصادف با شهریور و مهرماه فیلم «مست عشق» را اکران عمومی کنیم. این زمان هنوز به‌طور کامل قطعی نیست چون فعلا منتظر دریافت پروانه نمایش هستیم تا بعد برای انتخاب پخش‌کننده ایرانی تصمیم بگیریم. وی درباره دریافت مجوز و ممیزی‌ها توضیح داد: «در تعامل سازنده با مجموعه وزارت ارشاد هستیم تا به امید خدا بدون مشکل با هماهنگی‌های صورت گرفته بتوانیم مجوز نمایش فیلم را بگیریم. البته برای پروانه نمایش زمستان سال قبل درخواست دادیم تا مراحل اداری پیش برود و بخش‌هایی از فیلمبرداری فیلم هم که باقی مانده بود بهمن و اوایل اسفند سال ۱۴۰۰ تمام شد و هم‌اکنون فیلم مراحل نهایی آماده‌سازی را طی می‌کند.» وی درباره جایگزینی همایون شجریان و سهراب پورناظری هم گفت: «همکاری آقایان شجریان و پورناظری به‌دلیل تغییر شرایط مالی میسر نشد.

هم‌اکنون موسیقی متن توسط فاهیر آتاک اوغلو - از آهنگسازان برجسته ترکیه - ساخته خواهد شد و برای خواننده هم به‌دنبال گزینه مناسب هستیم و هنوز به جمع‌بندی نهایی نرسیده‌ایم، اما حتما بخش‌های آوازی به زبان فارسی خواهد بود.» به گفته وی فیلم برای نمایش در ایران به زبان فارسی دوبله می‌شود و در ترکیه هم به زبان ترکی دوبله خواهد شد. «مست عشق» آخرین فیلم سینمایی حسن فتحی یک پروژه پرحاشیه در طول ساخت بود که در مقطعی تا مرز پخش شدن در قالب سریال از شبکه‌های ترکیه هم پیش رفت، اما با پیگیری‌هایی که صورت گرفت راش‌های فیلم به‌طور کامل در اختیار سازندگان ایرانی قرار گرفته است و آماده نمایش می‌شود.

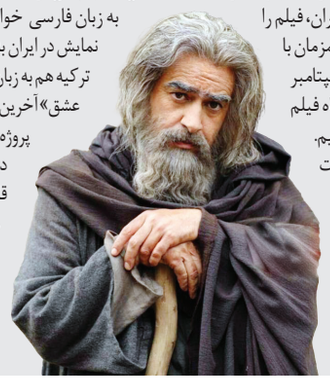

تغییرات در سازمان سینمایی

با حکم محمد خزاعی، مدیران کل دفاتر «نظارت بر عرضه و نمایش فیلم» و «نظارت بر مراکز، مشاغل و مجامع» منصوب شدند. این در حالی است که گفته می‌شود محمدرضا فرجی استعفایش را شفاهی اعلام کرده و به‌گفته روابط‌عمومی سازمان سینمایی قرار است در بخش دیگری از سازمان سینمایی حضور داشته باشد.

به گزارش همشهری، رئیس سازمان سینمایی در تازه‌ترین انتصاباتش علاوه بر تغییر، سمت مدیریتی را هم تا حدودی تغییر داده است. پیش از این محمدرضا فرجی، مدیرکل نظارت بر نمایش و عرضه فیلم بوده که سال‌ها در این سمت فعالیت می‌کرد. حالا در حکم جدید عنوان شده که مدیران کل دفاتر «نظارت بر عرضه و نمایش فیلم» و «نظارت بر مراکز، مشاغل و مجامع» منصوب شده‌اند. با پیشنهاد معاون ارزشیابی و نظارت سازمان سینمایی، محمد خزاعی، رئیس سازمان طی حکمی روح‌الله سهرابی را به‌عنوان مدیرکل دفتر نظارت بر عرضه و نمایش فیلم و حسین طلابیگی را به‌عنوان مدیرکل دفتر نظارت بر مراکز، مشاغل و مجامع منصوب کرد.

■■■

رمان آگاتا کریستی سریال می‌شود

هیو لوری بازیگر مشهور بریتانیایی سریالی با اقتباس از داستان «چرا از ایوانز نپرسیدند؟» اثر آگاتا کریستی می‌سازد. به گزارش رویترز، «چرا از ایوانز نپرسیدند؟» یک مینی سریال سه‌قسمتی است که در ۱۴آوریل از طریق پلتفرم اینترنتی برت باکس در کشورهای بریتانیا، آمریکا و کانادا برای نخستین بار نمایش داده می‌شود. هیو لوری می‌گوید: از نظر من «چرا از ایوانز نپرسیدند؟» از بهترین رمان‌های جنایی آگاتا کریستی است، از همین رو تصمیم گرفتم با اقتباس از این رمان یک مینی سریال بسازم. من همواره این اشتیاق را داشتم که این رمان را در قالب یک اثر تلویزیونی کمدی ماجراجویانه به تصویر بکشم. هیو لوری ضمن کارگردانی و تهیه کنندگی، در این سریال در نقش مکمل نیز بازی می‌کند. آگاتا کریستی رمان «چرا از ایوانز نپرسیدند» را در سال ۱۹۳۴ انتشار داد.

■■■

شروع ناامیدکننده جانوران شگفت انگیز

فیلم «جانوران شگفت انگیز: اسرار دامبلدور» که سومین فصل از سری فیلم‌های ساخته شده با اقتباس از داستان‌های هری پاتر است، شروع ناامید کننده‌ای در گیشه سینماهای آمریکا داشته است. به گزارش ورایتی، این فیلم در روزهای اول پس از اکران تنها ۴۳میلیون دلار در گیشه فروخته.. کاهش اشتیاق برای دیدن فیلم «جانوران شگفت انگیز» اتفاقی مسئله‌ساز است چرا که ساخت این فیلم برای وارنر بروز (وارنر برادرز)، ارزان تمام‌شده است. کمپانی وارنر بروز برای تولید «جانوران شگفت انگیز» ۲۰۰میلیون دلار هزینه کرده است. این استودیوی فیلمسازی همچنین، ده‌ها میلیون دلار هزینه صرف تبلیغ این فیلم در سراسر دنیا کرده است. البته احتمال دارد این فیلم بتواند در گیشه سینماهای سراسر دنیا به‌فروش بیشتری دست پیدا کند. ۲ سری اول فیلم‌های «جانوران شگفت انگیز» به‌ترتیب مجموعا ۸۱۴و۶۵۰میلیون دلار فروش کرده بودند.

خبر

هفته فیلم «قدس شریف»

شبکه نمایش سیما هفته آینده با پخش فیلم‌هایی با موضوع فلسطین به استقبال روز جهانی قدس می‌رود. این شبکه در آستانه روز جهانی قدس و در همراهی با مردم مظلوم فلسطین و همزمان با برگزاری سومین کنگره قدس شریف، قصد دارد منتخبی از فیلم‌های با موضوع مقاومت مردم فلسطین را روی آنتن ببرد. به همین منظور و در باکس مرور آثار شبکه نمایش، هر شب ساعت ۲۱ به‌ترتیب این فیلم‌ها به روی آنتن خواهند رفت.

روز شنبه مصادف با سوم اردیبهشت فیلم «ناجی علی» محصول سال ۱۹۹۱ و ساخته کارگردان مصری عاطف طیب پخش خواهد شد. این فیلم داستان زندگی ناجی علی کارتونیست فلسطینی را روایت می‌کند که از هنرمندان شاخص فلسطین است. روز یکشنبه چهارم اردیبهشت فیلم آتش پنهان، محصول سال ۱۳۶۹، ساخته حبیب کاووش پخش می‌شود. روز دوشنبه پنجم اردیبهشت فیلم «ابوزینب» محصول سال ۱۳۹۳ و ساخته علی غفاری به روی آنتن می‌رود. این فیلم داستان زندگی عامر کلاکش از قهرمانان لبنانی مقاومت در برابر رژیم غاصب صهیونیستی است. روز سه‌شنبه فیلم «سی‌وسه روز» پخش خواهد شد. این فیلم محصول سال ۱۳۶۹ و از ساخته‌های جمال شورجه است. روز چهارشنبه فیلم «شکارچی شنبه» محصول سال ۱۳۸۸ و ساخته پرویز شیخ طادی پخش می‌شود. این فیلم به داستان غصب فلسطین توسط صهیونیست‌ها می‌پردازد و ریشه‌های شکل‌گیری این رژیم منحوس را به نمایش می‌گذارد. روز پنجشنبه فیلم خاطره‌انگیز «بازمانده» ساخته زنده یاد سیف‌الله داد و محصول سال ۱۳۷۳ پخش خواهد شد. این فیلم خاطره‌انگیز براساس داستانی از غسان کنفانی با نام بازگشت به حیفا ساخته شده است و به اشغال حیفا در سال ۱۹۴۸ توسط رژیم غاصب صهیونیستی می‌پردازد. روز جمعه نیز فیلم «فیلادلفی» محصول ۱۳۸۹، ساخته اسماعیل رحیم‌زاده پایان پخش هفته فیلم قدس شریف در شبکه نمایش خواهد بود.

زندگی محمدرضا حکیمی در قاب مستند

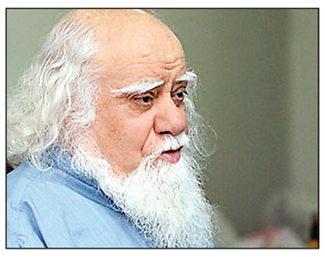

مستند «سرفه قناری و سکته کلمات» از تولیدات مرکز گسترش، داستان مردی است که در خلال ۸۶سال زندگی، از هرگونه طرح رسانه‌ای اعم از مصاحبه، گزارش، فیلم و عکس جز در موارد استثنایی و خصوصی پرهیز می‌کرد. راوی این مستند محمود اسعدی است که ۳۰سال با محمدرضا حکیمی مأنوس بوده و با ده‌ها استاد دانشمند در ایران و بخشی از کشورهای جهان گفت‌وگو داشته است.

محمود اسعدی درباره ساخت این مستند توضیح داد: سال ۱۳۷۱ وقتی تصمیم داشتم برای نخستین‌بار عکس محمدرضا حکیمی نظریه‌پرداز و واضع مکتب تفکیک را به‌عنوان شخصیت برجسته نشریه منتشر کنم با برخوردی متفاوت مواجه شدم. «نه لازم نیست.» اصرار ما بی‌فایده بود و عکاس ناامید شد و مجله با تصویر استادان ایشان انتشار یافت. از همان زمان بر آن بودم تا راز این انزوای خودخواسته را بدانم. حکیمی مردی تنها، ساده و آرام اما مؤثر در جامعه که همدم قناری‌هایش در خانه‌ای کوچک بود. او درباره تفاوت حکیمی با دیگر استادان گفت: ارتباطات حکیمی با اهالی حوزه و دانشگاه در سطوح عالی و روشنفکران، دگراندیشان و حتی افراد غیردینی تأثیر و تأثر افکارش را گسترده‌تر می‌ساخت.

او پیش از انقلاب به‌دعوت عبدالحسین زرین‌کوب برای نخستین‌بار در دانشگاه تهران نهج‌البلاغه تدریس کرد. شریعتی او را وصی خویش قرار داد و نامه معروف او به فیدل کاسترو و ملاقات با فرزندان چه‌گوارا و اهتمام ویژه او به عدالت اجتماعی در پرتو جامعه قرآنی از دیگر وجوه زندگی‌اش بود. این کارگردان با اشاره به مصاحبه‌های صورت‌گرفته در مستند «سرفه قناری و سکته کلمات» اظهار کرد: گفت‌وگو با استادان فلسفه، عرفان، دین و ادبیات بخشی از این مستند را تشکیل می‌دهد از جمله این استادان می‌توان به ابراهیمی دینانی، احمد سمیعی، مهدی محقق، آیت‌الله سیدان، سیدمهدی جعفری و... اشاره کرد. مستند «سرفه قناری و سکته کلمات» در حال حاضر توسط بهروز خبّاز خوب، در حال تدوین است.

محمود اسعدی ساخت مستندهایی چون «فلسفه با طعم شکلات» بررسی زندگی و آثار غلامحسین ابراهیمی دینانی، «فیلسوف سالک» توجه به آثار کریم مجتهدی، «شاعر نقاش» بررسی آثار و احوال محمود فرشچیان، «دست‌های فسفری» بررسی زندگی مجید سمیعی و... را در کارنامه کاری خود به ثبت رسانده است.